

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณนาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ (comparative and correlational descriptive research) เพื่อศึกษาถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน พร้อมทั้งเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท และหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุกับปัจจัยด้านอายุ เพศ ศาสนา รายได้ของครอบครัว และลักษณะการอยู่อาศัยในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดพังงา และต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดคือ มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ไม่มีโรคประจำตัวซึ่งอยู่ในระยะรุนแรงจนไม่สามารถให้ข้อมูลได้ มีการรับรู้ปกติ ประเมินโดยแบบทดสอบสมรรถภาพสมองไทย (Thai Mental State Exam, TMSE) ต้องได้ 5 คะแนนขึ้นไป สื่อภาษาไทยได้เข้าใจ และยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2543 จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamanae, 1976 อ้างในประคอง วรรณสูตร, 2538) จำนวน 400 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตชนบทจำนวน 318 คน และกลุ่มตัวอย่างในเขตเมืองจำนวน 82 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบหลายลำดับขั้น (multistage sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอายุ เพศ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมทางสังคม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ตอนบน อาชีพก่อนอายุ 60 ปี อาชีพหลังอายุ 60 ปี รายได้เฉลี่ยของครอบครัว แหล่งรายได้ ความเพียงพอของรายได้ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ลักษณะการอยู่อาศัยในครอบครัว โรคประจำตัว ผู้ดูแลเมื่อเจ็บป่วย และแหล่งบริการด้านสุขภาพอนามัย ส่วนที่ 2 เป็นแบบประเมินคุณภาพชีวิตซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ดัดแปลงจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตชุดย่อขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL-BREF) โดยสุวรรณ มหัตนิรค์กุล และคณะ (2540) ที่มีความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .83 ประกอบด้วยองค์ประกอบด้าน ร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อม

ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ เป็นคำถามด้านร่างกายจำนวน 7 ข้อ คำถามด้านจิตใจจำนวน 6 ข้อ คำถามด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 3 ข้อ และคำถามด้านสภาพแวดล้อมจำนวน 8 ข้อ และคำถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจในชีวิตจำนวน 2 ข้อ โดยมีมาตราส่วน 5 ระดับ ผู้วิจัยนำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตมาปรับมาตราส่วนเหลือ 4 ระดับ และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาคที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8540 หลังจากทดสอบเครื่องมือเรียบร้อยแล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ (SPSS for window)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบนทั้งเขตเมือง และเขตชนบท ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
2. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบนทั้งเขตเมือง และเขตชนบทไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ปัจจัยด้านเพศ ด้านอายุ และด้านรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณภาพชีวิตในระดับต่ำ โดยเพศชายมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าเพศหญิง และผู้สูงอายุที่มีอายุมากจะมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย ส่วนปัจจัยด้านศาสนา และลักษณะการอยู่อาศัยในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

การนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เน้นโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน ได้แก่ โรคเกี่ยวกับกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อ โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และหลอดเลือดหัวใจ โรคนิ่ว และโรคกระเพาะอาหาร โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละโรค เช่น การให้ความรู้ในการปฏิบัติตน การฟื้นฟูสภาพ และการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ และช่วยเหลือตนเองได้
2. ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านหรือทุกตำบล เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้ใช้พลังจากชมรมในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตลอดจนคำแนะนำและชี้แนะส่งเสริมกลุ่มหรือ

ชมรมที่มีการจัดตั้งอยู่แล้วให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ด้านการศึกษาพยาบาล

1. ควรส่งเสริมให้พยาบาลทุกระดับ ให้มีความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้งในด้านองค์ประกอบคุณภาพชีวิต ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ จนเกิดความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตในสังคม

2. ส่งเสริมให้พยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อรับรู้แนวทางในปฏิบัติให้เหมาะสมกับประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้มีแผนงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้งปกติและเจ็บป่วย ให้มีคุณภาพชีวิตในระดับสูงขึ้น

ด้านการบริหารการพยาบาล

ผู้บริหารทางการพยาบาลควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาบทบาท และความสามารถของบุคลากรทางการพยาบาล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยจัดอบรมหรือสัมมนาวิชาการแก่บุคลากร รวมทั้งประสานงานแบบสหสาขาวิชาการกับบุคลากรต่างๆ ในทีมสุขภาพที่ให้บริการในชุมชน เพื่อให้การบริการแก่ผู้สูงอายุเป็นไปในทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจังหวัดพังงาและจังหวัดสุราษฎร์ธานีเท่านั้น ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถนำไปอ้างอิงถึงประชากรในภาคอื่นได้

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในเรื่องทางเพศ อาจจะได้คำตอบที่เบี่ยงเบนจากความเป็นจริงได้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงซึ่งถือว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องที่ไม่สมควรจะบอกกล่าวให้บุคคลอื่นรับทราบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือ

1. ควรทำการศึกษาค่าคุณภาพชีวิตระดับภาค รวมไปถึงระดับประเทศ เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถอ้างอิงไปถึงประชากรได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาค่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชนกลุ่มย่อยในภาคใต้ สังคมและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเหล่านี้ ให้ครอบคลุมและทั่วถึง เพราะผู้สูงอายุเหล่านี้อาจจะขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ จากปัญหาภูมิประเทศ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น